

Ár 2010, mánudaginn 26. apríl, var fundur í kjararáði að Hverfisgötu 6a í Reykjavík haldinn af Guðrúnu Zoëga, Jakobi R. Möller og Jónasi Þór Guðmundssyni.

Fyrir var tekið:

**Að ákveða laun og starfskjör framkvæmdastjóra
RARIK Orkuþróunar ehf.**

I.

Fullskipað kjararáð kvað hinn 23. febrúar 2010 upp úrskurð nr. 2010.4.001 um almennar forsendur ákvarðana um laun og önnur starfskjör þeirra sem með lögum nr. 87/2009 bættust í þann hóp sem undir kjararáð heyrir. Með fyrrnefndum lögum var hlutafélagalögum nr. 2/1995 breytt þannig að kjararáð ákveður nú laun og starfskjör framkvæmdastjóra hlutafélaga sem eru að meiri hluta í eigu ríkisins og félaga sem eru að meiri hluta í eigu þeirra (dótturfélög). Í 1. gr. laganna segir að í vafatilvikum úrskurði fjármálaráðuneyti um hvort kjararáð eigi úrskurðarvald. Kjararáð óskaði eftir lista yfir dótturfélög með tölvupósti 6. október 2009 og ítrekaði óskina með bréfi dagsettu 17. nóvember sl. Listi yfir dótturfélög barst kjararáði með tölvubréfi 26. janúar 2010. Á listanum var RARIK Orkuþróun ehf og heyrir því undir kjararáð að ákveða laun framkvæmdastjóra félagsins. Með þessum úrskurði tekur þriggja manna kjararáð ákvörðun um launakjör framkvæmdastjóra RARIK Orkuþróunar ehf. og byggist hún á þeim almennu forsendum sem ákveðnar eru í áðurnefndum úrskurði fullskipaðs kjararáðs. Ber því að líta á úrskurðina sem eina heild.

II.

Kjararáð skrifaði framkvæmdastjóra og stjórn RARIK Orkuþróunar ehf. bréf 1. febrúar 2010 og gaf þeim kost á að koma sjónarmiðum á framfæri við ráðið auk þess sem óskað var eftir ítarlegum upplýsingum um öll núverandi starfskjör framkvæmdastjórans, þar með talin hlunnindi, svo sem bifreiða- og aksturshlunnindi, sérstakar greiðslur í lífeyrissjóð o.þ.h. Auk þess var óskað eftir upplýsingum um öll launuð aukastörf. Í bréfunum voru kynntar helstu breytingar sem gerðar voru með lögum nr. 87/2009 á lögum um kjararáð og á hlutafélagalögum nr. 2/1995. Sérstaklega var óskað eftir afriti af ráðningarsamningi eða erindisbréfi. Fjármálaráðuneyti var skrifað 4. mars 2010 og gefinn kostur á að koma sjónarmiðum sínum á framfæri.

Formaður stjórnar svaraði með bréfi dagsettu 16. febrúar 2010. Bréfinu fylgdi ráðningarsamningur og samkomulag um frestun launahækkunar. Formaður lýsti fyrirtækinu í fáum orðum en það vinnur að þróunarverkefnum innanlands og erlendis. Undir félagið heyrir dótturfélagið Sunnlensk Orka ehf. og hlutdeildarfélagið Sjávarorka ehf. en þau vinna bæði að undirbúningi virkjanaframkvæmda hér á landi. Fyrirtækið heldur einnig utan um undirbúning annarra virkjanaframkvæmda á vegum þess sjálfs og Héraðsvatna ehf. svo sem Hólmsár-virkjunar (50 MW) og Skatastaðavirkjunar (156 MW). Erlendis er dótturfélagið RARIK Turkison Enerji (RTE), sem stundar jarðvarmarannsóknir í Tyrklandi á fimm eigin rannsóknarsvæðum. Þá heyrir undir félagið eignarhlutur í Bláfall Energi AS í Noregi sem vinnur að byggingu 30-40 smærri virkjana á bilinu 1-10 MW. Velta RARIK Orkuþróunar ehf. er nokkrir tugir milljóna á ári, niðurstöðutala efnahagsreiknings um 215 milljónir en umsvif verkefna sem eru í undirbúningi á þess vegum nema miklu hærri fjárhæðum. Framkvæmdastjóri situr í stjórn nokkurra dótturfélaga og hlutdeildarfélaga, þ.e. Sunnlenskrar Orku ehf., Sjávarorku ehf. og Devision ehf. Auk þess situr hann fyrir hönd RARIK ohf. í stjórn Héraðsvatna ehf., DMM lausna ehf. og RES háskólans á Akureyri. Þá fjallaði formaðurinn um ráðningarsamning framkvæmdastjórans. Kom þar meðal annars fram að hann fær greidda

fasta fjárhæð á mánuði fyrir afnot af bifreið. Greitt er fyrir setu í stjórnnum Héraðsvatna ehf., DMM lausna ehf., Sunnlenskrar Orku ehf. Formaður lýsti þeirri afstöðu sinni að framkvæmdastjórinn væri síst ofhaldinn í launum miðað við umfang og eðli starfs hans, hann tæki þátt í fjölda verkefna sem krefðist mikilla ferðalaga bæði innanlands og utan.

Framkvæmdastjórinn svaraði með bréfi dagsettu 22. febrúar 2010. Í bréfinu sagði meðal annars að fyrirtækið hefði verið stofnað í febrúar 2008. Með því var stofnað sjálfstætt fyrirtæki á samkeppnisviði til þess að halda utan um ráðgjafar- og þróunarverkefni RARIK ohf. innanlands og erlendis. Það hefði verið talið nauðsynlegt til þess að uppfylla kröfur nýrra raforkulaga frá 2003 um aðskilnað einkaleyfis- og samkeppnisþátta hjá orkufyrirtækjum í landinu. Framkvæmdastjórinn væri eini starfsmaður fyrirtækisins en rekstrarkostnaður árið 2010 væri áætlaður 55 milljónir króna. Hann fjallaði nokkuð um ráðningarsamning sinn. Ekki væri greitt sérstaklega fyrir yfirvinnu sem væri yfirleitt ekki minni en 50-60 tímar á mánuði. Hann þyrfti að ferðast mikið en fyrirtækið væri með verkefni í Noregi, Eistlandi, Tyrklandi, Króatíu og víðar. Laun forsætisráðherra væru ekki góður mælikvarði og væru lífeyrisréttindi hans eflaust mun betri en framkvæmdastjóra RARIK Orkuþróunar ehf. Í tölvupósti dagsettu 22. febrúar 2010 benti framkvæmdastjórinn á að ákveðinn greinarmunur væri á forstjórnum opinberra stofnana annars vegar og forstjórnum hlutfélaga hins vegar hvað lagalegri ábyrgð við kæmi. Opinberir starfsmenn nyttu aukinnar réttarverndar á grundvelli laga nr. 70/1996 um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins samanborið við framkvæmdastjóra hlutfélaga og hefði það réttaröryggi verið talið hluti af kjörum þeirra.

Í ráðningarsamningi sagði meðal annars að vinnutíma væru engin takmörk sett og vinnuálag væri sveiflukennt. Auk launa var kveðið á um greiðslu ferðakostnaðar, greiðslur í lífeyrissjóð og fleira. Launagreiðandi greiðir í Lífeyrissjóð verkfræðinga samkvæmt reglum sjóðsins auk 2% í séreignasjóð, samtals 10% af launum. Framkvæmdastjóri skuldbindur sig til þess að stunda ekki neina starfsemi sem geti skaðað samkeppnisstöðu RARIK Orkuþróunar ehf. á gildistíma samningsins og í eitt ár eftir að hann lýkur störfum hjá fyrirtækinu. Með samkomulagi sem gert var í mars 2009 urðu aðilar sammála um að fresta launahækkun sem hefði átt að verða 1. janúar það ár samkvæmt ráðningarsamningi.

Fjármálaráðuneyti svaraði með bréfi dagsettu 11. mars 2010. Í bréfinu sagði að eðlilegt væri að kjararáð horfði til þeirrar launastefnu sem fram kæmi í leiðarljósum ríkisstjórnarinnar í skýrslu fjármálaráðherra um jöfnuð í ríkisfjármálum 2009 – 2013. Þar segir meðal annars að lækka skuli laun æðstu yfirmanna hjá ríkinu þannig að þau verði ekki hærri en laun forsætisráðherra.

Kjararáð gaf framkvæmdastjóranum kost á að tjá sig um fyrirhugaða ákvörðun með bréfi dagsettu 17. mars 2010. Bréf, dagsett 26. mars 2010, barst frá framkvæmdastjóra RARIK Orkuþróunar ehf. Í bréfinu mótmælti hann væntanlegum úrskurði. RARIK væri sjálfstætt fyrirtæki sem væri að vísu í 100% eigu ríkisins en fengi ekki framlög frá ríkinu og væri því algjörlega óháð fjárveitingavaldinu. Fyrirtækið hefði sýnt mikla ráðdeildarsemi í rekstri og framkvæmdum og hefði orðið nær 700 milljón króna hagnaður af rekstri RARIK-samstæðunnar á árinu 2009 og eiginfjárlutfallið væri nær 45% þrátt fyrir hrunið 2008. Forsendur fyrir samanburðinum við laun forsætisráðherra væru rangar þar sem aðeins væri tekið mið af föstum grunnlaunum en forsætisráðherra hefði önnur laun og hlunnindi auk fastra launa.

III.

Eins og fram hefur komið var RARIK Orkuþróun ehf. stofnað 2008. Á heimasíðu félagsins segir að meginmarkmið þess sé að tryggja áframhaldandi vöxt og verðmætasköpun innan RARIK-samstæðunnar. Mikilvægt markmið sé einnig að skapa vettvang erlendis fyrir

starfsmenn samstæðunnar svo og aðra íslenska sérfræðinga og stuðla þannig að útflutningi þekkingar á orkumálum og nýtingu umhverfissvænna orkulinda. Í bréfum stjórnarformanns og framkvæmdastjóra sem rakin eru hér á undan hefur verið gerð nokkur grein fyrir verkefnum félagsins innan lands og utan.

IV.

Í 8. gr. laga um kjararáð nr. 47/2006 segir, að það skuli við úrlausn mála gæta innbyrðis samræmis í starfskjörum þeim sem það ákveður og að þau séu á hverjum tíma í samræmi við laun í þjóðfélaginu hjá þeim sem sambærilegir geta talist með tilliti til starfa og ábyrgðar. Við ákvörðun launakjara samkvæmt 4. gr. laganna skuli sérstaklega gæta samræmis milli þeirra og þeirra kjara hjá ríkinu sem greidd eru á grundvelli kjarasamninga annars vegar og ákvarðana kjararáðs samkvæmt 3. gr. hins vegar. Þá skuli kjararáð ætíð taka tillit til almennrar þróunar kjaramála á vinnumarkaði. Með lögum nr. 148/2008 var kjararáði falið, án tillits til fyrri lögmæltra viðmiða, að kveða upp úrskurð fyrir árslok 2008 er fæli í sér 5–15% launalækkun alþingismanna og ráðherra er gilti frá 1. janúar 2009. Til ársloka 2009 skyldi ráðinu óheimilt að endurskoða úrskurðinn til hækkunar. Jafnframt skyldi kjararáð endurskoða kjör annarra til samræmis. Svohljóðandi málsliður bættist við 8. gr. laganna með breytingu sem gerð var á lögum um kjararáð með lögum nr. 87/2009: „Við ákvörðun sína skal kjararáð gæta þess að föst laun fyrir dagvinnu, annarra en forseta Íslands, verði ekki hærri en föst laun forsætisráðherra skv. 3. gr.“ Föst laun forsætisráðherra eru nú 935.000 krónur á mánuði. Síðast var lögum um kjararáð breytt með lögum nr. 127/2009 en í þeim segir að til nóvemberloka 2010 sé óheimilt að endurskoða til hækkunar úrskurði sem kveðnir höfðu verið upp á grundvelli laga nr. 148/2008. Við endurskoðun eða ákvörðun kjara annarra aðila sem heyra undir ráðið skuli gætt innbyrðis samræmis eftir því sem framast sé unnt og að virtum ákvæðum 8. gr. laga nr. 47/2006.

Með þeim breytingum, sem að ofan greinir, á skipulagi ákvarðana um launakjör þeirra sem heyra undir kjararáð hefur, eins og fram kemur í úrskurði um almennar forsendur nr. 2010.4.001, verið raskað því fyrirkomulagi og viðmiðum sem tilgreind voru í 8. gr. laga um kjararáð nr. 47/2006 eins og þau upphaflega voru. Kjararáð verður samkvæmt 8. gr. eins og hún nú er fyrst og fremst að miða við föst laun forsætisráðherra og þær ákvarðanir sem Alþingi tók um lækkun launa þeirra sem hafa heyrt undir ákvörðunarvald ráðsins. Af þessu leiðir einnig, að svo geti í auknum mæli farið að æðsti stjórnandi hlutafélags eða stofnunar í eigu ríkisins verði ekki með hæst laun starfsmanna, en við því hefur kjararáð engin úrræði. Fyrirvaralaus ákvæði laga nr. 148/2008 og 87/2009 hafa í reynd afnumið meginefni 8. gr. laga um kjararáð.

Þeir sem heyra undir ákvörðunarvald kjararáðs taka laun samkvæmt launaflokkum 123 til 142, að forseta Íslands og forsætisráðherra undanskildum. Mánaðarlaun í launaflokki 123 eru 458.224 krónur, í launaflokki 140 806.230 krónur og í launaflokki 142 862.207 krónur. Í launaflokkum 140 til 142 eru hæstaréttardómarar, ríkissáttasemjari, ríkisendurskoðandi, rektor Háskóla Íslands, vegamálastjóri, skrifstofustjóri Alþingis og ráðuneytisstjórar. Auk mánaðarlauna fá þessir embættismenn greitt fyrir yfirvinnu og álag í forni eininga, 6 til 24 einingar á mánuði, forseti Hæstaréttar mest, en aðrir mest 18 einingar. Einingafjöldi til viðbótar mánaðarlaunum í launaflokkum 123 til 142 er almennt á bilinu 0-20.

Við ákvörðun mánaðarlauna framkvæmdastjóra RARIK Orkuþróunar ehf., þ.e. fastra launa fyrir dagvinnu, hefur kjararáð meðal annars tekið mið af mánaðarlaunum forstjóra RARIK ohf. og orkumálastjóra, en þeir eru í launaflokkum 138 og 134. Þá hefur kjararáð við ákvörðun einingafjölda gætt meðalhófssjónarmiða til þess að komast hjá því að laun lækki óhóflega. Þetta leiðir til tímabundins ósamræmis við laun þeirra sem hafa heyrt undir kjararáð,

en búast má við endurskoðun einingafjölda allra þeirra sem undir það heyra eftir 1. desember 2010 eins og nánar er gerð grein fyrir í úrskurði nr. 2010.4.001.

Vakin er athygli á því að í úrskurði nr. 2010.4.001 um almennar forsendur segir að kjósi framkvæmdastjóri að halda bifreiðahlunnindum samkvæmt ráðningarsamningi, þar með töldum greiðslum sem miðast við tiltekinn fjölda ekinna kílómetra, skuli verðmæti þeirra samkvæmt mati ríkisskattstjóra dragast frá heildarlaunum sem kjararáð ákveður og fram koma í ákvörðunarorði. Jafnframt segir að laun séu ákveðin miðað við lífeyrisréttindi í A-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins (LSR) og sé miðað við að verðmæti iðgjalds launagreiðanda sé 20% af heildarlaunum. Sé iðgjald launagreiðanda í annan lífeyrissjóð en LSR, að séreignasjóði meðtöldum, hærra eða lægra en 20% af launum skulu heildarlaun, sem ákveðin verða af þriggja manna kjararáði, hækka eða lækka um það hlutfall sem mismuninum nemur. Sama á við ef greitt er meira eða minna en 2% af launum í séreignasjóð fyrir félaga í LSR, sjá nánar kafla VIII í úrskurði nr. 2010.4.001. Þá skulu greiðslur fyrir fastlínusíma á heimili framkvæmdastjóra dragast frá heildarlaunum sem fram koma í ákvörðunarorði.

Eins og fram kemur í IX. kafla úrskurðar kjararáðs nr. 2010.4.001 taka ákvarðanir ráðsins gildi frá ákvörðunardegi nema annað sé sérstaklega tekið fram í einstökum ákvörðunum.

Kjararáð hefur fjallað um setu framkvæmdastjórans í stjórnnum dótturfélaga eða félaga sem RARIK Orkuþróun ehf. eða RARIK ohf. á hlutdeild í og er niðurstaða ráðsins að ekki skuli greiða framkvæmdastjóra sérstaklega fyrir þau störf. Séu greidd stjórnarlaun í félögum sem framkvæmdastjórinn situr í sem fulltrúi RARIK Orkuþróunar ehf. eða RARIK ohf. skulu þau renna til RARIK Orkuþróunar ehf.

Að öðru leyti en hér kemur fram vísast til úrskurðar kjararáðs um almennar forsendur nr. 2010.4.001, sem gilda um laun og starfskjör framkvæmdastjóra RARIK Orkuþróunar ehf.

V.

Ákvörðunarorð

Frá og með 1. maí 2010 skulu mánaðarlaun framkvæmdastjóra RARIK Orkuþróunar ehf. vera samkvæmt launaflokki 502-135, nú 682.032 krónur. Að auki skal greiða honum 40 einingar á mánuði fyrir alla yfirvinnu og álag er starfinu fylgir.

Eining er 1% af launaflokki 502-126, nú 5.058 krónur. Einingar greiðast alla mánuði ársins, einnig í sumarleyfi. Af því leiðir að ekki er greitt orlofsfé á einingar.

Kjósi framkvæmdastjóri RARIK Orkuþróunar ehf. að halda bifreiðahlunnindum sínum skal draga verðmæti þeirra samkvæmt mati ríkisskattstjóra frá heildarlaunum sem hér eru ákveðin.

Sé iðgjald launagreiðanda í annan lífeyrissjóð en Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins, að séreignasjóði meðtöldum, hærra eða lægra en 20% af launum skulu heildarlaun sem hér eru ákveðin hækka eða lækka um það hlutfall sem mismuninum nemur.

Seta framkvæmdastjórans í stjórnnum dótturfélaga eða félaga sem RARIK Orkuþróun ehf. eða RARIK ohf. eiga hlutdeild í tilheyrir aðalstarfi og skal ekki greiða sérstaklega fyrir hana. Séu greidd stjórnarlaun í félögum sem framkvæmdastjórinn situr í sem fulltrúi RARIK Orkuþróunar ehf. eða RARIK ohf. skulu þau renna til RARIK Orkuþróunar ehf.

Laun eru miðuð við fullt starf þannig að ekki komi til frekari greiðslna nema kjararáð úrskurði um það sérstaklega.

Um almenn starfskjör framkvæmdastjórans gilda reglur kjararáðs eins og þær eru á hverjum tíma og eins og við á.

Ákvörðun þessi gildir fyrir þann sem nú gegnir starfi framkvæmdastjóra RARIK Orkuþróunar ehf.

Guðrún Zoëga

Jakob R. Möller

Jónas Þór Guðmundsson